

RICARDO ARDÉVOL: PROPIETARI DE L'ÚLTIM CAFÈ-CONCERT D'EUROPA

Un moliner empedreït

Aquest febrer fa un any que Ricardo Ardévol és el propietari que dirigeix en solitari El Molino del Paral·lel de Barcelona. El va adquirir junt amb un altre soci l'any 1981. Ardévol, home dedicat tota la vida a l'espectacle, té un tic de picardia molinera quan amaga l'edat entre els 50 i els 70 anys. Endevinar, intuir i fer volar la imaginació per divertir. Un dels ingredients del secret del music-hall.

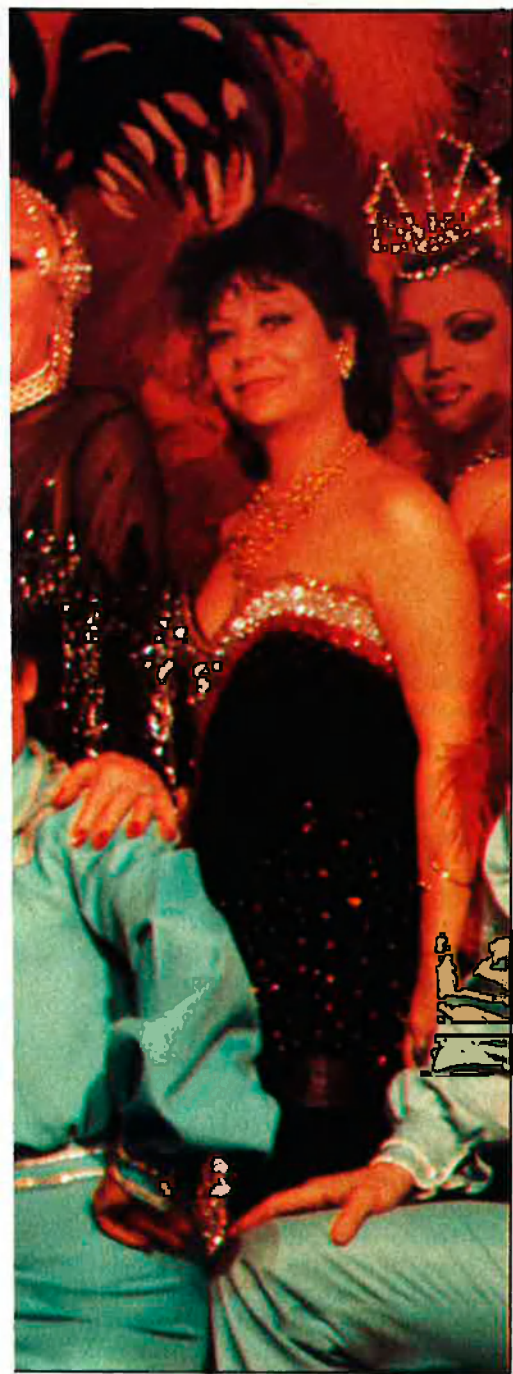
Andreu Sotorra

Vostè té totes les accions d'El Molino ara?

—Sí. De la societat Nou Paral·lel, SA. Portem un any just d'existència. Mirant d'aconseguir que El Molino sigui, des fa set anys, el que havia estat uns anys en-re.

—¿Què té El Molino que fa que vostè corri el risc, primer amb un soci al 1981, i ara tot sol?

—Per a mi tota una tradició. La meua vinculació al món de l'espectacle de sempre fa que jo conegués gent que hi treballava, o que hi treballés i que també era als meus espectacles, que seguís l'ambient i que hagués sentit parlar sempre de les artistes mítiques de tota la vi-

—¿La seva trajectòria en el món de l'espectacle és ben extensa... ràdio, showman i presentador de festes majors, companyies en gira, l'estada a Sud-amèrica... ¿Com arriba a l'ofici?

—Jo sóc un autodidacte, que diuen. Feia ràdio de jove. Feia teatre. Llegia poesia. Pensi que entro a Ràdio Barcelona fent el servei en sanitat militar. Alternava les dues coses després d'una prova que em van fer. Al cap de quaranta-vuit hores ja treballava a la ràdio. Podria vantar-me de ser un triomfador, però la veritat és que he dormit molt poc i que he treballat molt. Ningú no m'ha ensenyat res i ningú no m'ha regalat res.

—La seva agència té alguns noms històrics que l'avalen...

—Sí, és clar, al marge d'El Molino jo tinc una sèrie de gent que té gira tot l'any. Les Hermanas Hurtado, la Mary Santpere, els Calatrava, en Guardiola... Ara mateix encara estem muntat una nova companyia amb la Susana Egea, que estava de primera vedette a El Molino. Es dirà *La chica del comodín*.

—A París el music-hall té el suport institucional. ¿Què passa amb el Paral·lel?

—Miri, si el Paral·lel un dia ha de tancar és com si tanqués Barcelona.

—¿Vol dir que no ajudar els espectacles del Paral·lel és no ajudar Barcelona?

—Indirectament, sí. Pensi que sense que nosaltres demanéssim res, ara amb el canvi de conselleries de la Generalitat, el director general de teatre va dir que no comptava ni amb l'Arnau, ni amb el Belle Epoque, ni amb El Molino.

—¿I els motius?

—També els va fer constar. Perquè no donem, diuen, oferta cultural.

—Però El Molino subsisteix per si sol...

—Sí. I podria respondre que molts teatres com el Romea tenen funcions amb mitja dotzena d'espectadors a la platea.

—¿Què s'hauria de fer, així, amb el music-hall?

—No demanem que ens subvencionin. Però sí que cal un suport que ajudi a tirar endavant. Nosaltres sols no farem que el Paral·lel duri tota la vida.

—¿Què creu més urgent, doncs?

—Infraestructura, mitjans. Per exemple, enllumenat públic, reducció d'impostos, compra d'alguns petits lots d'entrades, solucionar el pàrquing del Paral·lel, que ja és prou conflictiu perquè el barri depèn de tres districtes. L'IVA ha gravat el preu de les entrades i nosaltres enguany no hem canviat els preus de taquilla. Estem fent esforços personals i sempre dol que no et tinguin en compte.

—¿Em deia que l'excusa era que el music-hall com el d'El Molino no dona oferta cultural, oi? ¿I Toulouse Lautrec, Picasso, Paul Klee... no són testimonis d'una oferta cultural?

—Té raó, sí. Les seves pintures són un testimoni del valor cultural que aquests personatges hi van saber veure. Dir que el music-hall no ofereix cultura és com dir que el públic que hi va són incultes. No es respecta el públic.

—El cas és que encara avui hi ha noms molt importants que passen per El Molino.

—És així. Els últims han estat per exemple Gibson, o Fernando Rey, o Anthony Quinn, i tots diuen que el que es veu a El Molino no es veu en cap altre lloc del món.

—¿Què els donen els seus espectacles?

—L'autèntic music-hall. Ho crec sincerament. Miri, cada nit El Molino té una orquestra en directe. No hi ha cap altre teatre que en tingui una diàriament. Jo crec de veritat que El Molino és el music-hall més pur.

—És que els anys són els anys...

—Sens dubte. I és una satisfacció poder dir que El Molino avui és l'últim cafè-concert de tot Europa. Les autoritats, això, no ho entenen. És un patrimoni que no es pot deixar perdre.

—Algú li deu retraure que, això, ho diu perquè hi posa la butxaca...

—No és veritat. Jo puc dir amb la cara ben alta que no visc d'El Molino sinó que visc per a El Molino. I faig el meu paper d'empresari i de director molt a gust.

—Se li nota a la cara...

—¿Sap com ens subvencionarien de seguida? Si muntéssim un espectacle en català, no hi hauria cap problema...

—Però el music-hall és bàsicament musical i la participació i els diàlegs amb el públic són molt espontanis... ¿Que es pot reinventar un gènere?

—És clar que no. I així estem entre l'espasa i la paret.

—De totes maneres, la majoria de polítics amb qui vostè ha de dialogar passen els estius a la Costa Brava i bé prenen cremat cantant havaneres en castellà...

—És que només es poden cantar així, tal com van arribar...

—¿Vol dir que, en el fons, no subvencionant el music-hall es vol amagar, amb l'excusa de la llengua, una ideologia moralitzant?

—M'estimaria més que no fos això. Qui sap, però.

—Últimament, alguns teatres fan venir gent al Paral·lel...

—Sí, venir-hi a veure el Tricicle, o

da. Encara ara alguna vegada veig la Bella Dorita. Té el cap molt clar, tot i que les cames no li responen.

—¿Encara va treballar amb l'Escamilló, vostè?

—Sí, sí. És un del últims grans noms.

—¿I el que es diu, que El Molino només rep un públic de mitjana d'edat alta?

—No és veritat. A les funcions es pot veure públic molt jove. Pensi que actualment al music-hall d'El Molino es fan moltes despedides de solters i s'hi senten tan a gust com en una discoteca. Cada vegada ve més gent jove. És clar que El Molino sempre ha reunit totes les classes socials, es digui el que es digui.

El Molino és molt especial i vol que la gent que hi treballi tingui una característica, que siguin 'molineres'.

els Joglars o els Dagoll Dagom, o venir al Condal porta un públic nou al Paral·lel, un públic que un dia pot ser d'El Molino. Sense el Paral·lel no s'haurien pogut fer els recents homenatges de la Margarida Xirgu, ella va treballar al Paral·lel. Ni s'hauria pogut fer un monument a la Raquel Meller.

—*¿És veritat que Christa Leem es va descobrir a El Molino?*

—Sí. Hi va treballar. Va ser una gran artista, però s'ha destruït ella mateixa.

—*¿I l'època de la Mary Mistral?*

—Ara hi volíem tornar a treballar, precisament. La Mary Mistral va ser una de les figures més importants, sobretot a l'època de la postguerra, a l'època de la censura.

—*Expliqui'm allò del pilot vermell...*

—Ja ha fet història. Un llumet vermell era a l'escenari i l'accionava el porter. Quan entrava el censor a El Molino, el porter obria el llumet. La Mary Mistral ensenyava o no el pit segons el pilot. Llum vermell, pit amagat. No la van agafar mai.

—*La censura va fer molt de mal al music-hall...*

—Moltíssim. Però s'ha anat retrobant l'autèntic. Jo tinc alguna foto presentada al censor amb un ratllat sobre l'escot. Això, més tapat per aquí... Hi ha autèntiques accions que passen de ridícul.

—*¿I l'Escamillo?*

—A ell sí que el van enganxar més d'una vegada. I aleshores era per parlar en català!

—*¿Veu com també s'ha fet país a El Molino?*

—Expliqui-ho als directors generals i consellers, això...

—*¿Com prepara un espectacle?*

—Amb tot el rigor. Ara mateix comencem assajos del pròxim. Estarem uns tres mesos assajant. Hem fet la selecció dels artistes. Hem renovat cares. Canviem vetettes, canviem noies, anem buscant... Tinc moltes ofertes, de noies que han treballat a molts llocs, Madrid, Saragossa, València... Volen treballar a El Molino. Enguany tenim supervetette nova, atracció visual nova, la còmica nova. Canviem ballarins. La selecció ja està feta del tot.

—*¿I aquesta és una selecció que fa vostè personalment?*

—Bé, jo parlo amb moltes de les artistes, sí. Però a més de la meua tria hi ha les proves que fem amb el director artístic i amb la capitana. Pensi que vénen moltes noies que fan de secretàries, comptables, administratives i que volen ser ballarines o artistes del music-hall.

—*¿I totes se'n surten?*

—Com tot. De cada deu potser se'n queda una.

—*¿Quina és la mitjana d'edat?*

—Entre els 18 o 20 anys.

—*¿I quan es jubilen aquestes artistes?*

—D'entrada ja se'ls diu, i ho han d'entendre, que El Molino no és l'asil. Que exigeix un sacrifici. Hi ha qui s'hi voldria quedar tota la vida. Però fem contractes per temporades.

—*La, diguem-ne, jubilació definitiva deu ser molt difícil...*

—Ho és. És la part més desagradable de la feina que fem. Dir «l'any que ve s'acaba» és molt dur.

—*Però també n'hi ha que porten anys...*

—Sí, és clar. Perquè El Molino és molt especial i vol que la gent que hi treballi tingui una característica, que siguin *molineres*. S'ha de ser no només artista, sinó *molinera*. La Merche Mar, per exemple, fa un grapat d'anys que és a El Molino. És una gran *molinera*.

—*S'ha dit alguna vegada que els empresaris del Paral·lel viuen el present tancats en el passat i sense mirar cap al futur...*

—No és el cas d'El Molino, ni de l'Arnau, ni d'altres. Jo tinc entusiasme i esperances perquè ara al Paral·lel hi ha gent jove involucrada. Aquesta definició potser només es podria aplicar al senyor Colsada, que no ha volgut mai saber res dels que treballem per un Paral·lel viu, diferent i posat al dia. Ell fa la seva feina, programa des de Madrid i aquí que passi el que passi. Jo li puc assegurar que visc el present del music-hall i que treballo per al futur. I encara em queden molts anys.

—*Des del 1898, això era la barraca de la Pajarera, el Petit Palais, el Petit Moulin Rouge, el Moulin Rouge i ara definitivament El Molino... vostè no es rendeix.*

—No. I darrere hi ha el meu fill, que segueix.

—*Senyor Ardévol, no em surti Estevet...*

—Sóc un *moliner* empedreït. □